

ISSN:1306-3111
e-Journal of New World Sciences Academy
2009, Volume: 4, Number: 3, Article Number: 1C0063

EDUCATION SCIENCES

Received: November 2008
Accepted: June 2009
Series : 1C
ISSN : 1308-7274
© 2009 www.newwsa.com

Alpaslan Gözler
Firat University
alpaslangozler@hotmail.com
Elazig-Turkey

BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLI OKULLARDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN YENİ İLKÖĞRETİM PROGRAMINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

ÖZET

Ülkemizdeki birleştirilmiş sınıf uygulaması, kırsal kesimdeki nüfusun az olması, öğretmen sayısının yetersiz olması, hemen hemen her köyde bir okul binasının bulunması, fiziki şartlar, göç gibi nedenlerle oluşturulmaktadır. Bu okulların merkezden uzak olmaları, gerekli teknolojik alt yapılarının olmaması ve bu okullarda görev yapan öğretmenlerin çoğunlukla göreve yeni başlayan tecrübesiz öğretmenler olması eğitim ve öğretimi olumsuz etkileyen faktörlerin başında yer almaktadır. Yenilenen ve değişen ilköğretim programının tüm eğitim-öğretim kurumlarında uygulanmasında zorluklar yaşanmıştır. Yeni ilköğretim programının müstakil okullarda da olduğu kadar birleştirilmiş sınıflı okullarda eğitim-öğretimi gerçekleştiren öğretmenler tarafından da uygulanmasında zorluklar yaşanmaktadır. Araştırmanın evrenini 2008-2009 eğitim-öğretim yılında Elazığ ili kapsamındaki birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın kapsamında 77 birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmene ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Birleştirilmiş Sınıf, Öğretmen, İlköğretim Programı, Müfredat, Yeni İlköğretim Programı

THE EVALUATION OF NEW PRIMARY EDUCATION PROGRAMME BY THE TEACHERS WHO TEACH IN MULTIGRADE CLASSES

ABSTRACT

The multigrade class application was done for some reasons in our country. Some of them are this not having enough population in rural area, the deficiency of teachers, having only one school building in each village, physical condytiyons, and migration. Being far away from city center, not having necessary technological background, having unexperientet teachers are some reasons which affect education and instruction in a negative way. There have been difficulties in the application of new primary education programme It has been a difficult process to apply new primary education programme in multigrade classes as well as in separate classes. This research is applied among teachers who teach in multigrade classes schools in the education year of 2008-2009 education and instruction year in Elazığ. This research was done among (77) seventy- seven teachers who teach at there schools.

Keywords: Multigrade Class, Teacher, Primary Education Programme, Curriculum, New Primary Education Programme

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Birleştirilmiş sınıflar, iki ya da daha çok sınıfın, bir grup teşkil ederek bir öğretmen yönetiminde birlikte çalışmasıdır. Bu biçimde yapılacak öğretime, "Birleştirilmiş sınıflarda öğretim" denilir [1].

Birleştirilmiş sınıflar kırsal alanlarda, küçük ve az nüfuslu ilçe ve kenar mahallelerde görülür. Birleştirilmiş sınıflı okullar, kırsal alandaki köy, mahalle ve mezraların okul ihtiyacını karşılamak için açılmıştır. Türkiye'de birleştirilmiş sınıflar daha çok köy olgusuna dayanmaktadır. Birleştirilmiş sınıf uygulaması ekonomiklik açısından düşünülmüş bir önlem sonucu ortaya çıkmıştır [2].

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Okul öncesinden yüksek öğretime kadar tüm eğitim kurumlarında sürekli olarak yenilikler yapılmaktadır. Yapılan yenilikler genellikle program ve içerik boyutunda gerçekleşmektedir. Her ne kadar bu boyutlarda yenilikler yapılsa da birleştirilmiş sınıflı okullar eğitim sistemimizin vazgeçilmez bir tercihi olmaktadır. Bu uygulama sonucunda birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında bir ile dört arasında bir sayıda öğretmenle çalışılmaktadır. Yenilenen ilköğretim programının uygulanmasında müstakil okullarda olduğu kadar birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenler tarafından da zorluklar yaşandığı bilinmektedir. Fiziksel ve psikolojik olarak daha zor şartlarda bulunan birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin yeni programa uyum sağlamları ve bu programa adapte olmaları farklı boyutlarla ele alınmaktadır.

Araştırmada genel olarak şu sonuçlara ulaşılmıştır;

- Öğretmenlerin genel olarak zaman yönetimi konusunda problemler yaşadığı,
- Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin seviyeye uygunluk boyutunda öğrencilerinin genel olarak müfredatın gerisinde kaldıkları,
- Öğretmen kılavuz kitabı ve öğrenci çalışma kitaplarıyla ilgili olarak öğretmenler kılavuz kitapların planlamada ve dersleri işlemede kolaylık sağladığı,
- Eğitim materyalleri boyutunda; birleştirilmiş sınıfları okutan öğretmenler okullardaki materyalin ve teknolojinin programı uygulamada yetersiz olduğu noktasında şikâyetçi oldukları,
- Hizmet içi eğitim boyutunda; öğretmenler kendilerini ölçme-değerlendirme uygulamaları açısından yeterli görmekte yeni müfredatla ilgili bakanlığın çalışmalarını da yetersiz gördükleri,
- Ölçme ve değerlendirme konusunda genel olarak öğretmenler bilgi sahibi olduklarını belirtseler de genelde ölçme ve değerlendirme formlarının doldurulması, değerlendirilmesi, ürün dosyalarının öğretimde kullanılması uygulamalarında sıkıntılar ve belirsizlikler yaşandığı,
- Öğretim metot ve teknikleri boyutunda; öğretmenler kendilerini bu alanda genelde teorik olarak bilgili görse de uygulama konusunda sıkıntı yaşamakta ve yine klasik metotlara da ilgi duydukları belirlenmiştir.

3. BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIF KAVRAMI (CONCEPT OF MULTIGRADE CLASS)

Oğuzkan (1981:52) ise "Bir sınıfa düşen öğrenci sayısının azlığı, bu sınıflara ayrı birer öğretmen verilemeyişi nedeniyle, birden çok sınıfın birleştirilmesiyle oluşan ve birkaç öğretmenin yönetiminde bulunan sınıftır." şeklinde tanımlamaktadır[3]. Birleştirilmiş sınıf uygulamasında, farklı sınıf seviyesindeki öğrenciler birbirleriyle etkileşim içerisindeyler. Farklı gelişim ve hazır bulunuşluluk

düzeylerindeki öğrenciler aynı ortamda, düzeylerine uygun öğretim-öğrenme yaşantıları geçirmektedir.

Kanada Milli Eğitim Bakanlığı yapmış olduğu çalışmasında birleştirilmiş sınıflı okulları şu şekilde tanımlamıştır; birleştirilmiş sınıf iki ya da daha fazla farklı iki grubun tek bir grupta birleştirilerek tek bir öğretmenle eğitim ve öğretim verilmesidir [4]. Birleştirilmiş sınıf, birden fazla sınıfın bir öğretmen yönetiminde, birlikte çalışması esasına dayalı olarak oluşturulmuş bir sınıf olarak da tanımlanabilir [2].

3.1. Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasının Nedenleri (The Reasons of Multigrade Class Application)

Nüfusu az olan yerleşim birimlerinde, öğrenci sayısının azlığı, az mevcutlu sınıflara birden fazla öğretmen verilmesinin imkânsızlığı nedeniyle, birden fazla sınıfın birleştirilerek bir grup halinde, bir öğretmenin yönetiminde okutulması zorunluluğunu doğurmuştur.

Türkiye’de süregelen köyden kente göç olgusu, hem göç veren köyler için, hem de göç alan kentler için bazı sorunları da beraberinde getirmiştir. Kırsal alanda yaşanan göçlerle öğrenci sayısı azalmış, bu durum ise birleştirilmiş sınıf uygulamasını zorunlu kılmıştır [5].

Birleştirilmiş sınıflı okullar, taşınmalı eğitim yapılamayan yerleşim birimlerinde yaşayan çocuklar için tek eğitim seçeneğidir. Dağlık ve ormanlık yörelerde, öğrenciler başka bir okula taşınmadığı için birleştirilmiş sınıflı okullarda öğrenim görmek zorundadırlar. Özellikle birinci kademe öğrencilerinin sayısı az olduğu bir veya birkaç derslikli okullarda, bir ya da birkaç öğretmen ile eğitimlerini sürdürmektedirler. Bu köylerdeki az sayıdaki ikinci kademe öğrencileri ise taşınmalı eğitim ile çevre okullara götürülmekte ya da “Yatılı İlköğretim Bölge Okulları”nda (YİBO) öğrenimlerine devam etmektedirler.

3.2. Birleştirilmiş Sınıf Oluşturma Bölümleri (The Formation Sections of Multigrade Class)

Birleştirilmiş sınıf uygulaması, köye yönelik bir öğretim uygulaması olmasının yanında, Türk Eğitim Sistemi içinde yer alan sekiz yıllık İlköğretim uygulamasının birinci kademesine yönelik bir uygulamadır. Türk eğitim sisteminde İlköğretim sekiz yıllık bir süreyi kapsamaktadır. Bu sürenin ilk beş yılına İlköğretim birinci kademe, son üç yılına ise, İlköğretim ikinci kademe denilmektedir. Bu iki kademe birbirinden farklı eğitim-öğretim özellikleri gösterir. Genel olarak birinci kademe sınıf öğretmenliği, ikinci kademe branş (dal) öğretmenliği uygulaması yapılmaktadır. Birinci kademe, birinci devre ve ikinci devre diye ayrılmaktadır. Birinci devre 1., 2. ve 3. sınıfları, ikinci devre ise 4. ve 5. sınıfları kapsamaktadır. Birinci devreye A grubu, ikinci devreye ise B grubu denir [2]. Birleştirilmiş sınıfların oluşturulma biçimleri, okulun derslik durumu, öğrenci mevcudu ve öğretmen sayısına göre değişiklik göstermektedir.

Köy okullarımızı incelemek ve çözüm bulmak amacıyla Türkiye’ye 1951 yılında çağrılan ve köy okulları ile ilgili rapor sunan Amerikalı eğitimci Prof. K.V.Wofford, “sınıf sistemi” yerine “grup sistemi” önermiş ve bu öneri uygulamaya konmuştur. Buna göre, 1., 2. ve 3. sınıflar bir, 4. ve 5. sınıflar da ayrı bir grup altında birleştirilerek, gruplar için her yıl birbirine eşit güçlükte öğretim programları uygulanmaktadır. Bu görüş önce 1962 İlkokul Program Taslağının, daha sonra 1968 tarihli İlkokul Programının hazırlanmasında temel olmuştur [6].

Daha önce de açıklandığı üzere Türkiye’de 2004-2005 yılı verilerine göre toplam ilköğretim okullarının %46.9’unda birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılmaktadır. Birleştirilmiş sınıf uygulaması bütün illerde bulunmakla birlikte en yaygın olan beş il

Şanlıurfa (954), Samsun (808), Erzurum (746), Diyarbakır (658) ve Ağrı (456) dır. Bölgeler bazında birleştirilmiş sınıfların bölgelerdeki toplam ilköğretim okulları içindeki oranı ise şöyledir: Güney Doğu Anadolu %63, Doğu Anadolu %62, Karadeniz %56, İç Anadolu %36, Ege ve Akdeniz %35, Marmara %18 [7]. Birleştirilmiş sınıflı okulların bölgeler bazında yaygınlığı ile bölgelerdeki ortalama eğitim süresi de paralellik göstermektedir. Ortalama eğitim süresi Marmara'da 5.8 yıl, Ege'de 5.3 yıl, Akdeniz'de 5.1 yıl, İç Anadolu'da 5.6 yıl, Karadeniz'de 4.8 yıl, Doğu Anadolu'da 4.1 yıl ve Güney Doğu'da da 3.1 yıldır. [8]. Bu verilere göre birleştirilmiş sınıflı okulların sosyal, kültürel, eğitim ve coğrafi açıdan "dezavantajlı" bölgelerde yaygın olduğu görülmektedir.

3.3. Yeni İlköğretim Programına Bir Bakış (Having a Look at The New Primary Education Programme)

Yapılandırıcı yaklaşıma göre hazırlanmış 2004 İlköğretim programı, "son şeklini almış, bitmiş-donmuş" bir program değildir. Toplumsal gelişim gereklerini izleyerek geliştirilmesi sürdürülecektir. 2004'te yayımlanan ilköğretim programının yenilenen yönleri aşağıda özet olarak verilmiştir:

- Öğrenmede davranışçı program yaklaşımından çok bilişsel ve yapılandırmacı öğrenme yaklaşımları dikkate alınmıştır.
- Konuların farklı sınıflarda, daha üst düzey hedefler göz önüne alınarak öğretilmesi (sarmallık ilkesi) esas alınmıştır.
- Ölçme ve değerlendirme yapılandırmacı öğrenme teorisine dayanan alternatif değerlendirme yaklaşımları da dikkate alınmıştır.
- Derslerin, ezbercilikten uzak, eğlenceli, hayatın içinde ve kullanılabilir olmasına, bilgi ve becerilere öncelik verilmiştir.
- Okulda zamanın büyük bir bölümü, öğrencilerin kendi girişimleriyle gerçekleştirecekleri ve öğretmenlerin öğrencilere doğrudan bilgi aktarmak yerine sadece ve sadece yol göstereceği etkinliklere ayrılmıştır.
- Türkçe'yi severek ve istek duyarak okuma-yazma alışkanlığı edinmeleri öngörülmüştür.
- Genel olarak, program yapısının değişikliklere dinamik bir biçimde uyum sağlayabilecek kadar esnek olması öngörülmüştür.
- Okuma-yazma öğretiminde "ses temelli cümle yöntemi" geliştirilmiştir.
- Birinci sınıftan başlayarak "bitişik eşik yazı" kullanma zorunluluğu getirilmiştir.
- Öğretim programları uluslar arası kıyaslama yapılarak bütünsel olarak ele alınmıştır.
- İlkokul ve ortaokul mantığına Göre düzenlenmiş olan parçalı program anlayışı yerine, programlar sekiz yıllık kesintisiz ilköğretime uygun hale getirilmiştir.
- Dünya ile bütünleşme ve AB standartları dikkate alınmıştır.
- Tüm dersler için sekiz ortak beceri (eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, araştırma-sorgulama, problem çözme, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik, Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma) saptanmıştır.
- Dersler sınıf seviyelerine göre kavram analizlerine tabi tutulduğu gibi, dersler arası karşılaştırmalar da yapılmış ve tüm dersler birbirleriyle ilişkilendirilmiştir.
- Spor kültürü, olimpiik eğitim, sağlık kültürü, rehberlik ve psikolojik danışma, kariyer bilincini geliştirme, girişimcilik, afet ve güvenli yaşam, özel eğitim ile insan hakları ve

- vatandaşlık ara disiplinleri programlara yerleştirilmiştir.
- "Davranış" ifadesi yerine bilgi, beceri, anlayış ve tutumları içerecek şekilde "kazanımlar" ifadesi kullanılmıştır.
 - Baskın doğrusal (lineer) düşünce yerine, karşılıklı nedensellik ilkesi ve çoklu sebep-çoklu sonuç anlayışı öne çıkarılmıştır.
 - Programlar, etkinliklerle zenginleştirilerek daha çok öğrenci merkezli hale getirilmiştir.
 - Çeşitli sembollerden de yararlanılarak programa açıklamalar kısmı yerleştirilmiştir.
 - Ölçme ve değerlendirmede sonuçla birlikte süreci de dikkate alan bir anlayış benimsenmiştir.
 - Türkçeye duyarlılık, tüm derslerin ana becerisi haline getirilmiştir.
 - Program, okul dışı etkinliklerle aileyi de öğretimin bir parçası yapmayı hedeflemektedir. Velilerin programda önerilen ölçme ve değerlendirme araçları ile çocuklarındaki gelişimi izlemeleri sağlanmıştır [5].

Eğitim sistemimizde bazı batı ülkelerinde olduğu gibi "pedagojik bir tercih" olarak değil, öğrenci, öğretmen, derslik sayısındaki yetersizliklerin bir sonucunda "zorunlu" olarak uygulanan birleştirilmiş sınıfların binlerce çocuk-özellikle aileleri tarafından yerleşim yerinin dışında bir okula gönderilmeyen kız çocukları- ve yerel topluluk için getirileri üzerinde yeterince durulmadığı gibi en kısa sürede sonlandırılması gereken bir uygulama olarak algılanmaktadır [9]. Milli Eğitim Bakanlığı'nın hazırladığı brifing dosyalarında ve hükümet programlarında birleştirilmiş sınıf uygulamaları, mevcut sistemin "kamburu" olarak algılanmaktadır ve yapılan bir değerlendirme "Kırsal yerleşim birimlerinde yaygın biçimde sürdürülen Birleştirilmiş Sınıf Uygulaması eğitimi olumsuz yönde etkileyen en önemli etmenlerden biridir" denilmektedir [10]. Benzer şekilde Ergüneş ve Altunsaray da (1998) ilköğretimde sistemin ayrılmaz bir modeli olan birleştirilmiş sınıf uygulamasının belirlenen hedeflerin gerçekleşmesinde hala bir engel olarak görüldüğünü, hem hükümet programlarında hem de kalkınma planlarında birleştirilmiş sınıf uygulamasına ilişkin kalıcı çözümler üretilmediğini belirtmektedirler [11].

Birleştirilmiş sınıflı okulların program boyutuna yönelik yapılan çalışmalara baktığımızda; Akpınar, Turan ve Gözler (2004)'in yapmış olduğu "Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Yeni İlköğretim Müfredatına İlişkin Görüş ve Önerileri" başlıklı çalışmalarında öğretmenlerin[12]:

- Yeni müfredatın gerçek yaşam ile bağlantısı olmadığını
- Müfredattaki derslerin öğrencilerin gerçek yaşamla ilgisi olmadığını
- Rehber ve kılavuz kitapların ve okullarda bulunan araç-gereç ve öğretim materyallerinin yeterli olmadığını
- Yeni ilköğretim müfredatının birleştirilmiş sınıflara göre tekrardan yapılması gerektiğini
- Yeni ilköğretim müfredatının ezberci değil üretici olduğunu, amaç ve hedeflerin kazanım olarak adlandırılmasının daha uygun olduğunu
- Ses temelli cümle yönteminin birleştirilmiş sınıflara uygun olduğunu
- Birleştirilmiş sınıflarda zaman konusunun problem olduğunu ve zamanı yetiştiremediklerini, öğretmenli ve öğretmensiz ders işlemede en çok matematik ve Türkçe dersinde zorlandıklarını

- Etkinlik uygulama ve araç-gereç temin etme konusunda en çok Fen Bilgisi ve matematik dersinde zorlandıklarını ifade etmişlerdir.
- İzci (2008)'nin yapmış olduğu çalışmada ise "İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Programı Öğrencilerinin Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretime İlişkin Görüşleri" başlıklı çalışmada şu sonuçlara ulaşmıştır[13]:
- Öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflar ile ilgili bilgi ve becerilerinin yeterli olmadığını ortaya koymaktadır.
- Öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu sınıf öğretmenliği programında görmüş oldukları birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin bu alandaki bilgi ve becerilerinin belli bir düzeye ulaşmasına katkı sağlamayacağı yönündedir.
- Sınıf öğretmenliği programındaki okullarda yapılan okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinin mezuniyet sonrası birleştirilmiş sınıf uygulamalarına katkısı oldukça sınırlıdır. Bu nedenle öğretmen adayları, öğretmenlik uygulaması dersinin bir bölümünün birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulaması yapan köy okullarında yapılmasının yararlı olacağına inanmaktadırlar.
- Sınıf öğretmenliği programında yer alan "birleştirilmiş sınıflarda öğretim" dersinin haftada iki saat olarak okutulması yeterli bulunmamıştır. Öğretmen adayları mezuniyet sonrası birleştirilmiş sınıflarda göreve başladıklarında öğrencilere nasıl davranılacağını bilmemektedirler. Sınıf öğretmeni adayları, birçok dezavantajına rağmen bu uygulamanın ülkemiz açısından yararlı olduğuna inanmaktadırlar.

4. YÖNTEM (METHOD)

4.1. Amaç (The Aim)

Bu çalışmada, Elazığ ili genelinde görev yapan birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin yeni ilköğretim programlarına bakış açılarını incelemek amacıyla hazırlanmıştır. Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışmada kullanılan veri toplama araçları ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel tekniklerle ilgili bilgiler yer almaktadır.

4.2. Araştırmanın Evreni (The Population of Research)

Araştırmanın evrenini 2007-2008 eğitim-öğretim yılında Elazığ ili kapsamındaki birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır.

4.3. Araştırmanın Örnekleme (The Sample of Research)

Araştırmanın örnekleme ise, Random usulüyle belirlenen 77 birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan sınıf öğretmenleridir.

4.4. Veri Toplama Aracı ve Verilerin Değerlendirilmesi (The Tools of Data Collection and Data Assessment)

Veriler bizzat araştırmacılar tarafından öğretmenlere ulaştırılmıştır. Giden anket sayısı 85 dönen anket sayısı ise 77'dir. Sekiz anket ise geçersiz ve eksik bilgi içerdiği için değerlendirme kapsamına alınmamıştır.

5. BULGULAR VE TARTIŞMALAR (FINDINGS AND DISCUSSIONS)

5.1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Kişisel Bilgilerine Yönelik Bulgular (The Findings About The Teachers Who Joined This Application)

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğretmenlerin kişisel bilgileri
(Table 1. The personal information of teachers who joined this application)

DEĞİŞKENLER		f	%
Cinsiyet	Erkek	53	69
	Kadın	27	31
Kıdem	1-5 yıl	51	66
	6 ve yukarısı	26	34
Mezun Olunan Alan	Sınıf	48	62
	Diğer	29	38
Sınıf Mevcudu	1-15 arası	49	64
	16 ve yukarısı	28	36
Toplam		77	100

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin %69'luk bir bölümünün erkek, geriye kalan %31'lik dilimin ise kadın olduğunu görmekteyiz. Birleştirilmiş Sınıflı Okullarda görev yapan kadın öğretmenlerin iki katı kadar erkek öğretmenlerin de olduğunu görmekteyiz.

Yine Tablo 1 incelendiğinde öğretmenlerin %66'lık bir diliminin 1-5 yıllık bir kıdeme sahip oluklarını görürken, 6 yıl ve yukarısı kıdeminde bulunan öğretmenlerin ise %34'lük bir oranda oldukları görülmüştür. Genelde birleştirilmiş sınıflı okullar ücra ve mahrumiyet bölgeleri olduğu için özellikle KPSS sınavıyla nokta atama yapılmadan önce bu tür yerlere yeni atama öğretmenler gönderilirdi. Burada görev yapan öğretmenlerin büyük bir kısmı 4-5 yıl çalıştıktan sonra belli bir hizmet puanı karşılığında daha merkezi yerlere doğru tayin istemekteydi. Bu durumlardan ötürü birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin büyük bölümünün 1-5 yıl arası çalışan öğretmenlerden oluşması gayet doğal bir sonuçtur.

Mezun olunan alan açısından baktığımızda ise, öğretmenlerin %62'lik bir dilimi sınıf öğretmenliği mezunu iken geriye kalan %38'lik bir dilim ise sınıf öğretmenliği dışındaki bir programdan mezun olduklarını belirtmiştir.

Yine Tablo 1'e baktığımızda ise, sınıf mevcudu açısından incelediğimizde, sınıfların %64'ünün 1-15 sayı arasında bir öğrenci mevcuduna sahipken, %36'lık bir dilim ise 16 ve yukarısı mevcuda sahip oldukları belirlenmiştir. Daha önceden birleştirilmiş sınıflı okul denildiğinde aşırı kalabalık sınıflar ve tek öğretmen akla gelirdi. Yani öğretmen eksikliğinden kaynaklanan bir birleştirme mevcut durum vardı. Fakat şimdi aşırı göç ve boşalan köylerle birlikte öğrenci azlığı nedeniyle birleştirilmiş sınıflı okullar oluşturulmaktadır.

5.2. Araştırma Sonuçlarına İlişkin Genel Bulgular ve Yorumlar (General Findings and Comments About The Result of This Research)

Tablo 2. Araştırma sonuçlarına ilişkin genel bulgular
(Table 2. General findings of this research)

o			
	Birleştirilmiş Sınıflarda ders konuları için ayrılan süre yeterlidir.	.12	.08
	Birleştirilmiş Sınıflarda etkinlikleri uygulamak için yeterli zaman ayırabiliyorum.	.25	.90
	Öğrencilerin ders ve çalışma kitaplarında geçen kavramlar seviyelerine uygundur.	.96	.90
	Birleştirilmiş Sınıflarda mihrer derslerin dönüşümlü uygulanması problemlere yol açmaktadır.	.16	.01
	Birleştirilmiş Sınıflarda özel yetenek (beden eğitimi- görsel sanatlar ve müzik) derslerini ortak işlemede zorlanıyorum.	.44	.27
	Yeni müfredat programının konuları öğrencilerimizin seviyelerine uygundur.	.32	.71
	Yeni müfredat sayesinde öğrenci merkezli ders işlenebilmektedir.	.50	.78
	4.ve 5.sınıflarda branş öğretmeninin girmesi gereken derslerde öğretmen bulunmadığından yeni müfredat yeterince uygulanamıyor.	.92	.02
	Yeni müfredatı uygularken öğretmenli ve ödevli dersleri planlamada ve işlemede zorlanıyorum.	.96	.14
0	Kılavuz kitabı olmayan derslerde hazır plan kullanıyorum.	.93	.16
1	Öğretmen kılavuz kitapları dersleri planlayıp uygulamada kolaylık sağlıyor.	.40	.76
2	Derslerden önce öğretmen kılavuz kitaplarındaki açıklamaları okuyup derslere hazırlıklı geliyorum.	.16	.83
3	Öğretim yılı başında okutacağım sınıfların müfredat programlarını inceledim.	.56	.22
4	Kılavuz kitaplarda yıllık planlar verildiği için bu planları aynen değiştirmeden uyguluyorum.	.57	.10
5	Öğretmen kılavuz kitapları yeterince açıklayıcı ve yönlendiricidir.	.96	.88
6	Öğrenci çalışma ve ders kitapları görsel yönden öğrencilerin ilgisini çekicidir.	.98	.83
7	Öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinlikler, öğrencilerin kendi kendilerine yapabilecekleri düzeydedir.	.10	.75
8	Çalışma kitaplarını kazanımlar doğrultusunda kullanıyorum.	.64	.85
9	Öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinlikleri çoğunlukla ev ödevi olarak veririm.	.94	.16
0	Müfredat programlarında verilen örnek etkinlikler birleştirilmiş sınıflardaki öğrencilerin seviyelerine uygundur.	.83	.90
1	Birleştirilmiş sınıflardaki öğrencilerimin seviyelerine uygun etkinlikler geliştiriyorum.	.55	.93
2	Yeni müfredat programını uygulamak için okullardaki araç ve gereçler yeterlidir.	.31	.97
3	Okulda bulunan araç ve gereçlerin etkinliklerde nasıl kullanılacağı konusunda bilgi sahibiyim.	.46	.94

4	Çevrenin özelliklerine uygun materyal geliştirebiliyorum.	.54	.71
5	Okulda bulunan bilgisayar eğitim etkinliklerinde yeterince kullanabiliyorum.	.23	.12
6	Hizmet öncesinde birleştirilmiş sınıflarla ilgili eğitim aldım.	.24	.35
7	Yeni müfredatla ilgili verilen hizmet içi eğitimler yeterlidir.	.96	.10
8	Yeni müfredat konusunda uyulamaya yönelik açılacak olan bir hizmet içi eğitime katılmak isterim.	.63	.17
9	Bakanlığın birleştirilmiş sınıflarla ilgili çalışma ve yayınları yeterlidir.	.45	.91
0	Görev sırasında yeni müfredat uygulamaları ile ilgili yeterince rehberlik yapılmaktadır.	.57	.90
1	Yeni müfredatla ilgili en son gelişmeleri takip edebiliyorum..	.03	.83
2	Ölçme Değerlendirme konusunda hizmet içi eğitim ihtiyacım var.	.22	.00
3	Klasik ölçme değerlendirme teknikleri yanı sıra alternatif ölçme değerlendirme teknikleri konusunda da bilgi sahibiyim.	.53	.89
4	Müfredat programında yer alan ölçme değerlendirme tekniklerini uygulayabiliyorum.	.33	.86
5	Birleştirilmiş sınıflarda proje ve performans görevlerini uygulayabiliyorum.	.24	.02
6	Süreç odaklı yeni ölçme tekniklerinin öğrencilerin performanslarını ölçmede objektiflik sağladığını düşünüyorum.	.40	.76
7	Müfredatın öngördüğü Ölçme değerlendirme formlarını yeterince kullanabiliyorum.	.00	.87
8	Ölçme Değerlendirme ile ilgili formları çok fazla olduğu ve değerlendirilmesinin de uzun zaman aldığı için yeterince kullanamıyorum.	.29	.96
9	Öğrenci ürün dosyaları (Portfolio) kullanarak ölçmelerle değerlendirmesini yapabiliyorum.	.03	.86
0	Birleştirilmiş sınıflar seviye ve ilgi gruplarıyla çalışmaya müsait olduğu için yeni müfredat uygulamalarında kolaylık sağlamaktadır.	.09	.89
1	Öğretim metot ve teknikleri konusunda hizmet içi eğitime ihtiyacım var.	.15	.93
2	Derslerde daha çok klasik öğretmen merkezli metotlar olan anlatım, soru-cevap gibi metotları kullanıyorum.	.94	.97
3	Yapılandırmacı yaklaşım öğretmenlerimizce yeterince benimsendi	.97	.93

Genel olarak Tablo 2'yi incelediğimizde;

- **Zaman Boyutu (Time Level):** "Birleştirilmiş Sınıflarda ders konuları için ayrılan süre yeterlidir." maddeye baktığımızda, öğretmenler genel olarak ($X=2.12$) "katılmıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Birleştirilmiş Sınıflarda zaman yönetimi konusunda öğretmenlerin problem yaşadığı görülmektedir. Çoklu öğrenme ortamı, birden fazla sınıfın bir arada bulunması ve oluşturmaya paralel olarak öğrenci merkezli bir eğitimi gerçekleştirebilme çabası, öğretmenlerin zamanı yetiştirme ya da zamanı uygun olarak kullanma konusunda problem yaşamalarına neden olmuştur. "Birleştirilmiş Sınıflarda etkinlikleri uygulamak için yeterli zaman ayırabiliyorum." maddesine baktığımızda, bir önceki görüşe

paralel olarak ($X=2.25$), "katılmıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin gerek öğretimi gerçekleştirirken ve gerekse öğretim faaliyetleri içinde bulunan etkinlikleri gerçekleştirirken zamanın yeterli olmadığı konusunda görüş bildirmişlerdir.

Öğretmenlerin genel olarak zaman konusunda problem yaşadıkları ve etkinlikleri gerçekleştiremedikleri tespit edilmiştir.

• **Seviyeye Uygunluk Boyutu (Level of Stability Dimension):**

"Öğrencilerin ders ve çalışma kitaplarında geçen kavramlar seviyelerine uygundur." maddesine baktığımızda öğretmenlerin ($X=2.96$), "Az Katıyorum" düzeyine görüş bildirdikleri görülmüştür. Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin kitaplarda geçen kavramların seviyeye uygunluğu konusunda yüksek düzeyde katılımda bulunmadıklarını ve buna karşı olarak da kavramların öğrencilerin seviyesinin çok üstünde olmadığını belirtmişlerdir. Hazırlanan kitapların genel olarak öğrencilerin okumasına uygun olabileceğini söyleyebiliriz.

"Birleştirilmiş Sınıflarda mihrer derslerin dönüşümlü uygulanması problemlere yol açmaktadır." maddesine baktığımız zaman, öğretmenlerin ($X=3.16$), "Az Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Kitapların dönüşümlü olarak kullanılması konusunda öğretmenlerimiz net olarak fikir belirtmemişlerdir.

"Birleştirilmiş Sınıflarda özel yetenek (beden eğitimi- görsel sanatlar ve müzik) derslerini ortak işlemede zorlanıyorum." maddesine öğretmenler ($X=2.44$), "katılmıyorum" düzeyinde görüş bildirdikleri ortaya çıkmıştır. Özel yetenek derslerini genel ve toplu olarak işlerken uygulama konusunda zorluk çekmediklerini belirtmişlerdir. Resim, Beden eğitimi ve Müzik gibi derslerine öğrencilerin aktif olarak daha fazla katılmak istemeleri öğretmenlerin de işini kolaylaştırmaktadır.

"Yeni müfredat programının konuları öğrencilerimizin seviyelerine uygundur." maddesine baktığımız zaman öğretmenlerin ($X=3.32$), "Az Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirdikleri görülmüştür. Yukarıda geçen 3 nolu maddeye benzer olarak öğretmenler bu konuda da paralel fikir üretmişlerdir. Bilindiği gibi Birleştirilmiş sınıfların oluşturulma nedenlerinden biri de mahrumiyet bölgeleri olmalarıdır. Mahrumiyet bölgesinde yetişen bu öğrencilerin çevreyle yeterince etkileşime girmemesi onların kavram gelişimi ve bilişsel gelişimi olarak müstakil ve imkânları daha müsait olan öğrencilerin gerisinde bırakmaktadır. Bu durumlardan dolayı bu maddelere öğretmenlerin yüksek düzeyde görüş bildirmemeleri doğal ve beklenen bir sonuçtur.

"Yeni müfredat sayesinde öğrenci merkezli ders işlenebilmektedir." maddesine öğretmenlerin ($X=3.50$), "katılıyorum" düzeyinde görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Öğretmenlerimiz yeni müfredatın öğrenci merkezli olduğu konusunda yüksek düzeyde görüş bildirmişlerdir. Bu durum birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin yeni müfredatlı öğrenci merkezli bulduklarını göstermektedir..

"4.ve 5.sınıflarda branş öğretmenin girmesi gereken derslerde öğretmen bulunmadığından yeni müfredat yeterince uygulanamıyor." Maddesine öğretmenler ($X=3.92$), "Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Özellikle ifade ve beceri, özel yetenek derslerinde sınıf öğretmenlerinin yerine branş öğretmenlerinin derslere girmesi başarıyı daha olumlu olarak etkileyecektir. Özellikle İngilizce, Matematik, Türkçe gibi derslerde branş öğretmenlerinin olması hem sınıf öğretmenlerinin yükünü

hafifletecektir hem de öğrencilerin öğrenme düzeyleri artacaktır.

Genel olarak öğretmenlerin "Seviyeye Uygunluk Boyutu"ndaki maddelere bakış açıları incelendiğinde, kavram ve düzey olarak öğrencilerin biraz geri olduklarını, buna rağmen resim, müzik ve beden eğitimi gibi derslerde herhangi bir problem yaşanmadığını ve kitapların dönüşümlü olarak kullanılmasından kaynaklanan net ve belirgin bir problemin yaşanmadığını belirlemişlerdir.

- **Hazırlık ve Planlama Boyutu (Level of Preporation and Planning):** "Yeni müfredatı uygularken öğretmenli ve ödevli dersleri planlamada ve işlemede zorlanıyorum." Maddesine öğretmenler (X=2.96), "Az Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Planlama konusunda öğretmenlerimizin fazla olmamakla birlikte problem yaşadıkları ortaya çıkmaktadır. Çünkü öğretmenli ve öğretmensiz derslerin planlanması ve o dersin hazırlanan plana göre uygulanması birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenler için zor olmaktadır. "Kılavuz kitabı olmayan derslerde hazır plan kullanıyorum." Maddesine öğretmenler (X=3.93), "Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Bu durum birleştirmiş sınıflı okullarda öğretim yapan öğretmenlerin daha pratik ve ulaşımı kolay olduğu için hazır ders planlarından yararlandıkları belirlenmiştir. "Öğretmen kılavuz kitapları dersleri planlayıp uygulamada kolaylık sağlıyor." Maddesine öğretmenler (X=4.40), "Tamamen Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Bir önceki maddeye katılımın yüksek olması ve bu maddeye bildirilen görüşlerin yüksek olması, derslerde öğretmene yardımcı olan kılavuz kitaplarına bağlılığın ve gerekliliğinin bir yansımasıdır. "Derslerden önce öğretmen kılavuz kitaplarındaki açıklamaları okuyup derslere hazırlıklı geliyorum." Maddesine öğretmenler (X=4.16), "Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Öğretmenler, derslere girerken hazırlıklı geldikleri ve hazırlanırken kılavuz kitaplarından yararlandıkları görülmektedir. Bu durum öğretmenlerin kaynak ve hazırlık dayanağı olarak kılavuz kitaplarını göstermektedir. "Öğretim yılı başında okutacağım sınıfların müfredat programlarını inceledim." Maddesine öğretmenler (X=3.56), "Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirdikleri gözlemlenmiştir. Birleştirilmiş Sınıflı okullarda görev yapan öğretmenler sene başında gerekli hazırlıkları yaptıklarını belirtmekle birlikte, okutulan sınıf sayısının fazla olması öğretmenlerin bu maddeye daha yüksek düzeyde katılmalarına bir engel olarak görülebilir. Genel olarak hazırlık ve planlama boyutuna baktığımızda, Birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin derslere hazırlıklı girdikleri, öğretmensiz derslerde başarının biraz daha düşük olduğu, kılavuz kitaplarının öğretmenler için olumlu bir durum olarak karşımıza çıktığı ve kılavuz kitabı olmayan derslerde öğretmenlerin hazır planları kullandıkları belirlenmiştir.
- **Kılavuz ve Çalışma Kitapları (Level of Guide and Practice Books):** "Kılavuz kitaplarda yıllık planlar verildiği için bu planları aynen değiştirmeden uyguluyorum" maddesine öğretmenlerimiz, "Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir (X=3.57). Kılavuz kitapların bu anlamda öğretmenlere yardımcı olduğu ve planlama boyutunda öğretmenlere rehberlik ettiğini söyleyebiliriz. "Öğretmen kılavuz kitapları yeterince açıklayıcı ve yönlendiricidir" maddesine öğretmenler "Katılıyorum" düzeyinde

görüş bildirmişlerdir (X=3.96). Daha önceki maddelerde de görüldüğü gibi kılavuz kitaplar öğretmenler için planlama, ders işlenişi ve yönlendiricilik rolüyle yardımcı olmaktadır. "Öğrenci çalışma ve ders kitapları görsel yönden öğrencilerin ilgisini çekicidir" maddesine öğretmenler "Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir (X=3.98). Bu sonuç bize öğrenci çalışma ve ders kitaplarının öğrencilerin ilgisini çekme noktasında yeterli seviyede olduklarını göstermektedir.

"Öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinlikler, öğrencilerin kendi kendilerine yapabilecekleri düzeydedir." Öğretmenler bu maddeye "Katılıyorum" düzeyinde görüş belirtmişlerdir (X=3.10). Bu sonuçtan yola çıkarak; öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinlikleri öğrenci seviyelerine uygun olduğunu söyleyebiliriz. "Öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinlikleri çoğunlukla ev ödevi olarak veririm." maddesine öğretmenler, "Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir (X=2.94). Bu sonuç öğretmenlerin çalışma kitaplarındaki etkinliklerin çoğunluğunu ev ödevi olarak öğrencilerine verdiklerini göstermektedir. Bu durum yeni müfredat uygulamalarında çok da istenen bir durum olmamasına karşın, birleştirilmiş sınıf uygulamasının doğurduğu zaman problemi ve öğretmenlerin etkinlikler konusunda iyi bir planlama yapamamalarından da kaynaklandığı düşünülmektedir.

"Müfredat programlarında verilen örnek etkinlikler birleştirilmiş sınıflardaki öğrencilerin seviyelerine uygundur." Bu maddeye öğretmenler "Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Bu sonuç; öğretmenlerin öğrenci çalışma kitaplarında ki etkinliklerin birleştirilmiş sınıflarda eğitim gören öğrencilerin seviyelerine uygun olduğunu düşündüklerini göstermektedir. Aynı zamanda öğretmenler bu maddeye yüksek düzeyde katılmayarak, etkinliklerin az da olsa birleştirilmiş sınıfta eğitim gören öğrencilerin seviyelerine uygun olmadığını düşünmektedirler.

"Birleştirilmiş sınıflardaki öğrencilerimin seviyelerine uygun etkinlikler geliştiriyorum." Maddesine öğretmenler, "Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir (X=3.55). Birleştirilmiş Sınıflı okullarda görev yapan öğretmenler kendi öğrencilerinin seviyelerine uygun etkinlikler düzenlediklerini ve uyguladıklarını görmekteyiz.

Genel olarak Kılavuz ve Çalışma Kitapları boyutuna baktığımız zaman öğretmenlerin belirlenen maddelere orta düzeyde katılımı bulunduğunu gözlemlenmiştir.

- **Eğitim Materyali Boyutu (Level of Education Material):** "Yeni müfredat programını uygulamak için okullardaki araç ve gereçler yeterlidir." Maddesine öğretmenler "Katılmıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir (X=2.30). Meslek başındaki öğretmenlerin araç-gereç konusunda okulların yetersiz olduğunu ve yeni müfredatın uygulanması konusunda önemli bir eksiklik olduğunu belirtmişlerdir.

"Okulda bulunan araç ve gereçlerin etkinliklerde nasıl kullanılacağı konusunda bilgi sahibiyim." Maddesine öğretmenler "Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir (X=3.46). Bu maddeye yüksek düzeyde katılımı bulunmamaları eğitim-öğretim konusunda öğretmenlerin materyal kullanma ile ilgili gereken hassasiyeti göstermediklerini göstermektedir.

"Çevrenin özelliklerine uygun materyal geliştirebiliyorum." Maddesine öğretmenler "Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir (X=3.54). Yine bu maddeye de öğretmenlerin yüksek düzeyde katılımı bulunmamaları, öğretmenlerin eğitime

dair araç gereç geliştirme konusunda çok fazla yeterlilik gösteremediklerini açıklamaktadır.

"Okulda bulunan bilgisayarı eğitim etkinliklerinde yeterince kullanabiliyorum." Öğretmenler bu maddeye "Katılıyorum" düzeyinde görüş belirtmişlerdir (X=3.23). Bu sonuca göre öğretmenlerin okuldaki bilgisayarı eğitim öğretim etkinliklerinde kullandıklarını söyleyebiliriz. Ancak öğretmenlerin bu maddeye yüksek düzeyde katılmamaları, eğitim öğretim etkinliklerine bilgisayarı dâhil etme noktasında yetersizlikleri olduğunu göstermektedir.

Araştırmanın eğitim materyali boyutuna genel olarak baktığımızda; öğretmenlerin eğitim araç gereçlerini eğitim öğretim ortamına dâhil etmede ve kullanmakta fazlaca sıkıntı çekmedikleri, ancak özellikle bilgisayar ve eğitim teknolojilerindeki son gelişmeleri birleştirilmiş sınıflarda kullanma noktasında eksiklikleri olduğu görülmektedir.

- **Hizmet İçi Eğitim Boyutu (Level of in-Service Education Dimension):** "Yeni müfredatla ilgili verilen hizmet içi eğitimler yeterlidir" öğretmenler bu maddeye "az katılıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir (X=2.96). Bu sonuçtan yola çıkarak öğretmenlerin; yenilenen ilköğretim programının öğretmenlere tanıtılmasına yönelik hizmet içi eğitim faaliyetlerini yetersiz bulduklarını söyleyebiliriz.

"Yeni müfredat konusunda uyulamaya yönelik açılacak olan bir hizmet içi eğitime katılmak isterim." Bu maddeye öğretmenler "katılıyorum" düzeyinde görüş belirtmişlerdir (X=3.63). Bu sonuçta bize öğretmenlerin araştırmaya konu olan alan ile ilgili hizmetiçi eğitim faaliyetlerine öğretmenlerin katılmaya istekli olduğunu göstermektedir.

"Bakanlığın birleştirilmiş sınıflarla ilgili çalışma ve yayınları yeterlidir." Bu maddeye öğretmenlerin "az katılıyorum" düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. (X=2.45). Bu sonuçtan yola çıkarak öğretmenlerin bakanlık düzeyinde birleştirilmiş sınıflara yönelik çalışma ve yayınları yetersiz gördüklerini söyleyebiliriz.

"Görev sırasında yeni müfredat uygulamaları ile ilgili yeterince rehberlik yapılmaktadır." Bu maddeye öğretmenler "katılmıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir (X=2.57). Bu sonuç öğretmenlerin, meslek içinde kendilerine yenilenmiş ilköğretim programı ile ilgili yeterli rehberliğin yapılmadığını düşündüklerini göstermektedir.

"Yeni müfredatla ilgili en son gelişmeleri takip edebiliyorum." Öğretmeler bu maddeye "Az Katılıyorum" düzeyinde görüş belirtmişlerdir (X=3.03). Bu sonuca göre, öğretmenlerin yeniden yapılandırılmış ilköğretim programı ile ilgili değişiklikleri ve gelişmeleri takip edebilme noktasında yetersiz kaldıklarını göstermektedir.

"Ölçme Değerlendirme konusunda hizmet içi eğitim ihtiyacım var." Bu maddeye öğretmenlerin "Az Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir (X=3.22). Bu sonuçtan yola çıkarak öğretmenlerin az da olsa ölçme ve değerlendirme konusunda hizmet içi eğitime ihtiyaçlarının olduğu sonucuna varabiliriz.

Araştırmanın hizmet içi eğitim boyutuna bakıldığında; genel olarak öğretmenlerin birleştirilmiş sınıflı okullarda eğitim, yeniden yapılandırılmış ilköğretim programı ve alternatif ölçme değerlendirme konularında hizmetiçi eğitime ihtiyaçları olduğu görülmektedir. Ayrıca öğretmenler bakanlığın birleştirilmiş sınıflarla ilgili daha fazla çalışmalar yapması ve bu konu ile

ilgili yayın ve materyallerin iyileştirilmesi gerektiğini düşündükleri görülmektedir.

- **Ölçme ve Değerlendirme Boyutu (Level of Measurement and Evaluation Dimension):** "Klasik ölçme değerlendirme teknikleri yanı sıra alternatif ölçme değerlendirme teknikleri konusunda da bilgi sahibiyim" bu maddeye öğretmenler "katılıyorum" seviyesinde görüş bildirmişlerdir (X=3.53). Bu sonuç öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirme teknikleri hakkında bilgi sahibi olduklarını göstermekteyse de bu maddeye daha yüksek düzeyde katılmamaları, bu konuda eksiklikleri olduğunu düşündürmektedir.

"Müfredat programında yer alan ölçme değerlendirme tekniklerini uygulayabiliyorum" maddesine öğretmenler "Az Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir (X=3.33). Birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin özellikle müfredat programına dayalı ölçme-değerlendirme teknikleri konusunda yüksek düzeyde görüş bildirmemişlerdir.

"Birleştirilmiş sınıflarda proje ve performans görevlerini uygulayabiliyorum" maddesine de öğretmenler, "Az Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir (X=3.24). Görev başındaki öğretmenlerin proje ve performans değerlendirme hususunda eksikliklerinden kaynaklanan bir durumu yansıttıklarını söyleyebiliriz.

"Süreç odaklı yeni ölçme tekniklerinin öğrencilerin performanslarını ölçmede objektiflik sağladığını düşünüyorum." Maddesine öğretmenler "Az Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir (X=3.40). Birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin sürece dayalı ölçme tekniklerine tam olarak objektiflik ilkesine uygun olamayacağını belirtmişlerdir. Bu durum sürecin baştan gözden geçirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

"Müfredatın öngördüğü ölçme değerlendirme formlarını yeterince kullanabiliyorum" maddesine öğretmenler "Az Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir (X=3.00). Müfredatın belirtmiş olduğu ölçme değerlendirme formları konusunda da öğretmenlerin tam ve yüksek düzeyde görüş bildirmelerine engel olabileceğini söyleyebiliriz.

"Ölçme değerlendirme ile ilgili formları çok fazla olduğu ve değerlendirilmesinin de uzun zaman aldığı için yeterince kullanamıyorum" maddesine öğretmenler "Az Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir (X=3.23). Birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin formların uzunluğu konusunda net ve yüksek düzeyde fikir belirtmedikleri halde bu maddeye düşük düzeyde görüş bildirdikleri gözlenmiştir. Bu durum yine bu okullarda görev yapan öğretmenlerin ölçme değerlendirme konusunda yetersiz olduklarını ortaya koymaktadır.

"Öğrenci ürün dosyaları (Portfoliyo) kullandırıp ölçeklerle değerlendirmesini yapabiliyorum" maddesine öğretmenler "Az Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirdikleri gözlenmiştir. Yine bu maddede de yüksek düzeyde görüş çıkmaması öğretmenlerin bu konudaki eksikliklerinden kaynaklanabileceğini söyleyebiliriz.

Genel olarak ölçme ve değerlendirme boyutuna baktığımız zaman, birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin özellikle yeni müfredatla birlikte gelen ilköğretim ölçme değerlendirme teknikleri konusunda eksikliklerinin olduğunu görmekteyiz. Öğretmenler genel olarak ölçme konusunda bilgili oldukları ancak uygulama boyutunda problemler yaşandığı belirlenmiştir.

- **Metot ve Teknikler Boyutu (Level of Method and Techniques):**
"Öğretim metot ve teknikleri konusunda hizmet içi eğitime ihtiyacım var" maddesine öğretmenler "Az Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir (X= 3.15). Bu durum birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin bu konuda çok yüksek düzeyde olmasa da hizmetiçi eğitime ihtiyaç duyduklarını belirlemiştir. "Derslerde daha çok klasik öğretmen merkezli metotlar olan anlatım, soru-cevap gibi metotları kullanıyorum." Maddesine öğretmenler "Az Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirdikleri belirlenmiştir (X=2.94). Bu durum öğretmenlerin klasik ve geleneksel süregelen yöntemlerin dışında yöntem kullandıklarını da ortaya koymuştur. Fakat yine de verilen cevapların net ve yüksek düzeyde olmaması öğretmenlerin ağırlıklı olarak klasik yöntemlere ilgi duyduğunu göstermektedir. "Yapılandırıcı yaklaşım öğretmenlerimizce yeterince benimsendi." Maddesine ise öğretmenler "Az Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirdikleri belirlenmiştir (X=2.97). Birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenler, yeni müfredatın tüm öğretmenler tarafından tam olarak benimsenmediği konusunda görüş bildirdikleri gözlemlenmiştir. Metot ve teknikler konusunda öğretmenlerin tam anlamıyla yüksek düzeyde katılımında bulunamadıkları belirlenmiştir. Bu durum öğretmenlerin ders işleniş ve süreç boyutunda problemler yaşandığını göstermiştir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND SUGGESTIONS)

Bu bölümde araştırma bulgularına dayanılarak ulaşılan sonuçlara yer verilmiştir.

6.1. Sonuçlar (Results)

- Öğretmenlerin genel olarak zaman yönetimi konusunda problemler yaşadığını söyleyebiliriz. Konularını zamanında bitirme ve etkinlikleri yetiştirme konusunda öğretmenlerin problem yaşadıkları bir gerçektir.
- Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenler seviyeye uygunluk boyutunda öğrencilerin genel olarak geride kaldıklarını belirtmişlerdir.
- Öğretmen kılavuz kitabı ve öğrenci çalışma kitaplarıyla ilgili olarak öğretmenler kılavuz kitapların planlamada ve dersleri işlemede kolaylık sağladığını, öğrenci ders ve çalışma kitaplarının öğrencilerin ilgilerini çekici olduğunu ve gerektiğinde kendilerinin de etkinlik geliştirdiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca çoğunlukla etkinlikler ev ödevi olarak verilmektedir. Bu durum birleştirilmiş sınıflarda zaman problemlerinden kaynaklandığı gibi öğretmenlerin etkinlik yetiştirme kaygısı ve etkinlik planlamalarını doğru bir şekilde yapamamalarından kaynaklanabilir.
- Eğitim materyalleri boyutunda; birleştirilmiş sınıfları okutan öğretmenler okullardaki materyalin ve teknolojinin programı uygulamada yetersiz olduğu noktasında şikâyetçidir. Yine öğretmenlerin bir kısmı eğitim materyallerini nasıl kullanacağı ve çevrenin özeliğine göre materyal geliştirebileceği konusunda sıkıntılar yaşamaktadır. Okulda bulunan bilgisayarların eğitim ortamında nasıl kullanılacağı konusunda da yetersizlik göstermektedirler.
- Hizmet içi eğitim boyutunda; öğretmenler kendilerini ölçme-değerlendirme uygulamaları açısından yeterli görmekte yeni müfredatla ilgili bakanlığın çalışmalarını da yetersiz

görmektedir. Yeni müfredatla ilgili tanıtım amacıyla verilen seminerler de yetersiz olarak değerlendirilmektedir. Uygulamaya yönelik olarak verilebilecek seminerlere de katılım konusunda isteklidirler. Yine öğretmenler yeni müfredatın birleştirilmiş sınıflarda uygulanması noktasında verilen rehberlik faaliyetlerini yetersiz görmektedir. Bu durum teftişin rehberlik boyutunu ve teftiş sistemimizdeki sorunları da öne çıkarmaktadır.

- Ölçme ve değerlendirme konusunda genel olarak öğretmenler bilgi sahibi olduklarını belirtse de. genelde ölçme ve değerlendirme formlarının doldurulması, değerlendirilmesi, ürün dosyalarının öğretim de kullanılması uygulamalarında sıkıntılar ve belirsizlikler yaşamaktadırlar.
- Öğretim metot ve teknikleri boyutunda; öğretmenler kendilerini bu alanda genelde teorik olarak bilgili görse de uygulama konusunda sıkıntı yaşamakta ve yine klasik metotlara da ilgi duymaktadırlar. Ayrıca yapılandırmacı yaklaşımın öğretmenlerce yeterince benimsendiğine katılmamaktadırlar.

6.2. Öneriler (Suggestions)

- Birleştirilmiş sınıflarda zaman yönetimi ile ilgili sorunlar bu sınıflarda derslerin öğretmenli ve ödevli şekilde işlenmesinden kaynaklandığı gibi mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin yeni müfredatın planlaması ve zaman yönetimi konusundaki eksikliklerinden de kaynaklanabilir. Program ülke genelinde tüm sınıflarda aynı şekilde uygulandığından ve birleştirilmiş sınıflarda farklı bir program uygulanmasının sınav sistemi ve eşitlik açısından doğuracağı sonuçlar düşünülürse çözüm olarak öğretmenlerin program ve zaman yönetimi konusuna bilgi ve becerileri arttırmak ileri sürülebilir.
- Birleştirilmiş sınıflı okullarda öğrenim gören öğrencilerin buldukları ortam, yetersiz etkileşim ve ailelerin çoğunlukla eğitim seviyesinin düşük olması öğrencilerin bilişsel seviyesini de olumsuz etkilemektedir. Bu duruma karşın öğretmenlerin birleştirilmiş sınıfların avantajlarını da kullanarak ekip çalışması, araştırma, problem çözme, proje çalışması, seviye grupları çalışmalarına ağırlık vermeleri öğrencilerin seviyelerini geliştirmek amacıyla günümüzde çoğu okulda bulunan internet vasıtasıyla görsel materyallerden ve eğitim portallarından yararlanılması, çoklu zekâ stratejisine uygun ders işlenerek mümkün olduğunca bütün öğrencilerin sınıfta aktif rol almasına çalışılması, temel okuma ve anlama becerileri üzerinde ısrarla durulması gerekmektedir.
- Yeni müfredat programıyla gündeme gelen öğretmen kılavuz kitapları ve öğrenci çalışma kitapları derslerin işlenişi, planlaması ve etkinlikler ile ödevler konusunda öğretmenlere büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Ancak kılavuz kitapları ve çalışma kitaplarının birer araç olduğunu farkına varılarak müfredat programlarının temel alınması, öğretmenlerin gerektiğinde planlar üzerinde değişikliğe gitmesi ve hazırcılıktan kaçınılması gerekir. Ayrıca müfredat programlarının öğretmenler tarafından gözden geçirilerek temel mantığın da kavranması gerekir.
- Yeni müfredat programında eğitim materyali olarak ekonomiklik ilkesi gözetilse de birleştirilmiş sınıflardaki öğrencilerin daha gelişmiş bölgelerde bulunan okullarla aynı olanaklara sahip olamayacağı açıktır. Bu nedenle özellikle bu okulların eğitim materyali ve eğitim teknolojileri açısından desteklenmesi

gerekir. Bu alanda son yıllarda yapılan çalışmalar olumdur. Ayrıca mevcut imkânlarla okullarda bulunan kitaplık, bilgisayar tepegöz gibi materyallerden azami ölçüde yararlanılması öğretmenlerin öğretim materyali kullanma ve geliştirme konusuna yetkin hale getirilmesi lazımdır.

- Hizmet içi eğitim ve yetiştirme konusunda görülen en önemli sorun teori ve uygulama arasındaki ilişkilerdedir. Öğretmenler genelde lisans eğitiminde müfredat uygulamaları ile ilgili bilgi almadıklarından, birleştirilmiş sınıflarla ilgili yeterince bilgilendirilmediklerinden ve staj çalışmalarının yetersizliğinden şikâyetçidirler. Bu durum öğretmen yetiştirme sistemimizi yeni yaklaşımlar doğrultusunda yeniden gözden geçirmemiz gerekliliğini düşündürürken bu konuda üniversiteler ve milli eğitim bakanlığı arasında yapılacak işbirliği de önem kazanmaktadır.
- Öğretmenliğe başladıktan sonra yapılan hizmet içi eğitim faaliyetlerinde uygulama konusuna önem verilerek özellikle öğretmenleri yetiştirecek formatörlerin de iyi eğitilmesi gerekir. Öğretmenler genelde hizmet içi eğitim faaliyetlerinde uygulamada kendisine ışık tutacak örneklerle ihtiyaç duymaktadır. Bu nokta da hizmet içi eğitimlerde tecrübeli öğretmenlerden de yararlanılabilir. Ayrıca bakanlık müstakil ve birleştirilmiş sınıflarda yeni müfredat programının uygulaması konusunda örnek uygulama çalışmalarının video görüntüleriyle internet ortamında yayımlanabilir. Bu şekilde deneme yanılma yöntemi gibi çok masraflı bir yöntemle öğretmenlik tecrübesi kazanılmasının da önüne geçilmiş olur.
- Diğer bir husus da öğretmenlere işbaşında yapılan rehberlik hizmetleriyle ilgilidir. Mevcut sistemimizde bu idarecilerin ve müfettişlerin görevidir. Özellikle ilköğretim müfettişlerinin çalışma koşullarındaki güçlükler, okul sayılarındaki fazlalık, evrak kalabalığı ve iş yükü, ulaşımdaki olumsuzluklar gibi faktörler müfettişlerin rehberlik rollerini gerçekleştirmesini aksatmaktadır. Bu konuda bakanlığın iyileştirici çalışmalar yapması okul idarecilerinin liyakat ve kariyer sistemine göre atanması, eğitim bilimlerinde uzman kişiler olarak yetiştirilmesine gayret gösterilmelidir.
- Ölçme değerlendirme uygulamaları konusunda öğretmenler genelde bilgi sahibi olarak görülmektedir. Bu durum öğretmenlerin lisans eğitimi sırasında bu konu ile ilgili eğitim almalarından kaynaklanabilir. Ancak özellikle uygulama noktasında birleştirilmiş sınıfları okutan öğretmenler belirsizlik yaşamaktadır. Süreç odaklı teknikleri fazla uygulayamadıkları, proje ve performans ödevlerini ve öğrenci ürün dosyalarını amacına uygun kullanamadıkları anlaşılmaktadır. Bu durum öğretmenlerin alternatif ölçme tekniklerini ne zaman nerede kullanacaklarını bilememelerinden ve bu tekniklerin faydalarını tam olarak benimsememelerinden kaynaklanabilir. Çözüm olarak bu konuda da öğretmenlere gerekli rehberlik faaliyetlerinin arttırılması, örnek ölçme uygulamalarının bakanlık tarafından yayımlanması ve uygulamaya yönelik ve daha nitelikli hizmet içi eğitimlerle öğretmenlerin bu konulardaki problemlerinin giderilmesine çalışılmalıdır.
- Öğretim metot ve teknikleri konusunda, yeterli bilgi sahibi olduklarına dair öğretmenlerin yüksek düzeyde katılımı olmaması, bu konudaki ihtiyacın halen devam ettiğini göstermektedir. Yukarıdaki önerilerde de değindiğimiz gibi metot ve tekniklerin hizmet içi eğitimlerde teorik olarak verilmesinden ziyade

uygulamalı örneklerle eğitim verilmesi, öğretmenlerin özellikle adaylık döneminde okullarda tecrübeli öğretmenlerin rehberliğinde bu teknikleri uygulamalı olarak görmesi sağlanabilir. Hatta hizmet içi eğitim kurslarında da birleştirilmiş sınıflarda başarılı çalışmalar yapan öğretmenlerden yararlanılabilir. Bakanlıkça tespit edilen pilot okullarda yapılan örnek uygulamaların internet ortamında öğretmenler tarafından izlenmesi sağlanabilir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Binbaşıoğlu, C., (1999). Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim, Anı Yayıncılık. Ankara
2. Köklü, M., (2000). Birleştirilmiş Sınıfların Yönetimi ve Öğretim, Beta Basım, İstanbul
3. Oğuzkan, F., (1987). Eğitim Terimleri Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları. Ankara
4. <http://www.edu.gov.on.ca> 24.11.2008 tarihinde indirilmiştir.
5. Doğan, A.R., (2000). Birleştirilmiş Sınıflarda Eğitim Öğretim, Selim Ofset, Trabzon
6. Taşdemir, M., (2000). Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim: Öğretmen El Kitabı, Ocak Yayınları, 4. Baskı, Ankara
7. MEB, (2005). Milli Eğitim İstatistikleri 2004-2005, Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi. Ankara
8. Eğitim Sen. (2005). Dördüncü Demokratik Eğitim Kurultayı: Eğitim Hakkı. 1. Cilt. Eğitim Sen Yayınları, Ankara.
9. Aksoy, N., (2008). Birleştirilmiş Sınıflarda Eğitim-Öğretim: Genç ve Deneyimsiz Öğretmenlerin Görüşlerine Dayalı Bir Araştırma, Eğitim Bilim Toplum Dergisi. Cilt 6, Sayı 21, Kış 2007-2008
10. Karasar, N. ve Platteau, C., (1998). Birleştirilmiş Sınıf Uygulamaları, Eğitimde Yansımalar: IV Cumhuriyetin 75. Yılında İlköğretim 1. Ulusal Sempozyumu. 27-28 Kasım 1998. Öğretmen Hüseyin Hüsnü Tekişik Eğitim ve Araştırma Geliştirme Merkezi Yayınları: 1
11. Ergüneş, Y. ve Altunsaray, A., (1998). Taşımali İlköğretim Uygulamasının Değerlendirilmesi. Cumhuriyetin 75. Yılında İlköğretim Ulusal Sempozyumu. 27-28 Kasım 1998 Ankara: Tekişik Yayıncılık.
12. Akpınar, B., Turan, M. ve Gözler, A., (2006). Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Öğretmenlerin Yeni İlköğretim Müfredatına İlişkin Görüş ve Önerileri, Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi, (Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi 14-16/Nisan/2006, Ankara) Bildiri Kitabı 2. Cilt, 403-414, Kök Yayıncılık, Ankara
13. İzci, E., (2008). İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Programı Öğrencilerinin Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretime İlişkin Görüşleri, Electronic Journal of Social Sciences. Summer-2008 (111-122) V.7 N.25 ISSN:1304-0278